

Ecologisch onderzoek herinrichting Stationsgebied en Stadsboulevard in Assen

in opdracht van

GEMEENTE ASSEN

Ecologisch onderzoek herinrichting Stationsgebied en Stadsboulevard in Assen

A&W-rapport 1966

E. van der Heijden & E. de Vries

Foto Voorplaat

Deel plangebied met Natura 2000-gebieden, A&W

E. van der Heijden & E. de Vries 2013

Ecologisch onderzoek herinrichting Stationsgebied en Stadsboulevard in Assen. A&W-rapport 1966

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgever

Gemeente Assen

Noordersingel 33

9401 JW Assen

Telefoon 0592-366 911

Uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Postbus 32

9269 ZR Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

Fax 0511 47 27 40

info@altwym.nl

www.altwym.nl

Projectnummer

2041fla

Projectleider

E.W. de Vries

Status

Eindrapport

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R. Strijkstra

Datum

14 november 2013

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en ontwikkelingen	3
2.1	Omschrijving plangebied	3
2.2	Ontwikkelingen	7
3	Relevante natuurwaarden	9
3.1	Beschermde gebieden	9
3.2	Beschermde soorten	10
3.3	Overzicht relevante natuurwaarden	18
4	Effectbepaling en beoordeling	19
4.1	Beschermde gebieden	19
4.2	Beschermde soorten	21
4.3	Samenvattende effecten- en beoordelingstabel	22
5	Conclusies	25
5.1	Gebiedsbescherming	25
5.2	Soortbescherming	25
5.3	Conclusies ten aanzien van de vaststelling van het bestemmingsplan	25
6	Literatuur	27
	<i>Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur</i>	29

1 Inleiding

Aanleiding

De gemeente Assen is voornemens om de Stadsboulevard en het Stationsgebied in de stad Assen opnieuw in te richten. Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. De gemeente Assen heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren. Het onderzoek is uitgevoerd in meerdere stappen. In de eerste stap is er een ecologische quick scan uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in het A&W-rapport 1882 d.d. 14 februari 2013. Uit dit rapport kwam naar voren dat nog aanvullend veldonderzoek moest worden uitgevoerd, onder andere naar planten, jaarrond beschermde vogelnesten, muizen, vleermuizen en vissen. Dit veldonderzoek is in de zomer van 2013 uitgevoerd. Onderhavig rapport is een uitbreiding van het bestaande A&W-rapport 1882. Hierbij wordt verslag gedaan van het aanvullend veldonderzoek. Ook zijn in onderhavig rapport de uitkomsten van het veldonderzoek beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving.

Doel

In het ecologisch onderzoek zijn aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens is bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de ruimtelijke herinrichting. Deze effecten worden vervolgens beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur), de Flora- en Faunawet en eventueel andere relevante ecologische wet- en regelgeving. Hieruit voortvloeiend volgt een advisering met betrekking tot mogelijke knelpunten met ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor het nemen van mitigerende maatregelen.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en ontwikkelingen (hoofdstuk 2): in dit hoofdstuk is het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens is een beschrijving gegeven van de herinrichting.
- Relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3): in dit hoofdstuk zijn de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en is bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling.
- Effectbepaling en beoordeling (hoofdstuk 4): hier is bepaald wat het effect is van de herinrichting op de relevante natuurwaarden. Op basis van de effectenbepaling is vervolgens een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Ook vervolgacties worden genoemd.
- Conclusies (hoofdstuk 5): dit hoofdstuk bevat een korte samenvatting van de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving.

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk over de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op verschillende bronnen, zoals gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en overige bronnen over de aanwezigheid van beschermde soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Ook is

nagegaan of de verschillende leefomgevingen in het plangebied geschikt zijn voor wettelijk beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is vooral gebruik gemaakt van de expertise die binnen A&W aanwezig is. Verder is op basis van de eerder uitgevoerde ecologische quick scan (A&W-rapport 1882 d.d. 14 februari 2013) een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd naar vissen, jaarrond beschermde vogelnesten, vleermuizen en Waterspitsmuis. In hoofdstuk 3 wordt hiervan verslag gedaan. Hoofdstuk 4 is vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2 Situatieschets en ontwikkelingen

2.1 Omschrijving plangebied

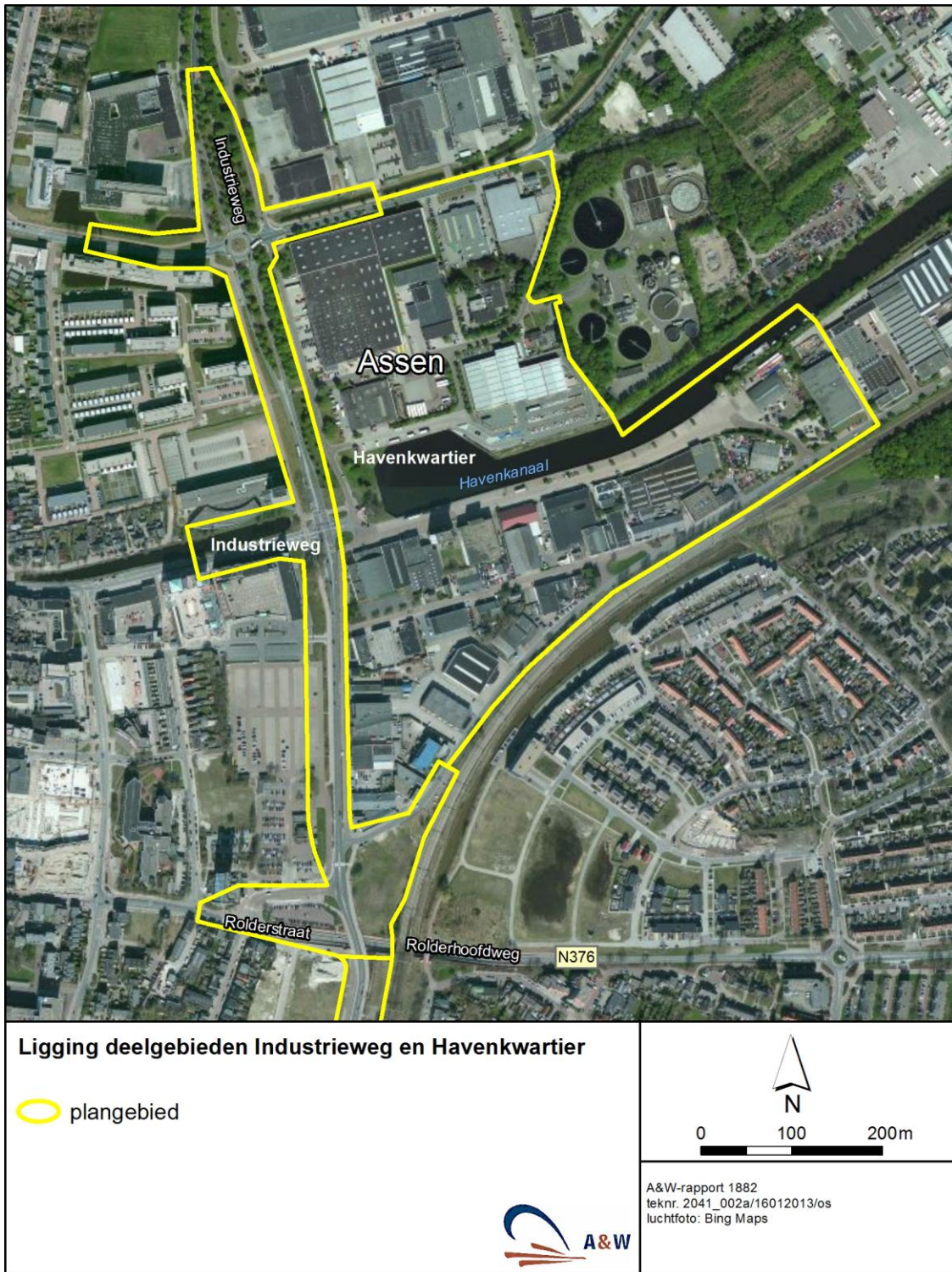
Het plangebied betreft een deel van de Stadsboulevard en start iets ten noorden van de rotonde ter hoogte van de kruising Industrierweg/A.H.G. Fokkerstraat en eindigt net voorbij de kruising Beilerstraat/Europaweg-Zuid. Het hele gebied kan worden onderverdeeld in een viertal deelgebieden (zie de figuren 2.1 t/m 2.3).

1. *Deelgebied Industrierweg (figuur 2.1)*. Het gaat hier om het deel van de Industrierweg tussen bovengenoemde rotonde en de kruising met de Rolderstraat. In de huidige situatie wordt het noordelijk deel van dit traject (tot aan kruising met het Kanaal) gekenmerkt door brede bermen met bomen en (deels) door een middenberm. De bermen worden begrensd door (al of niet watervoerende) greppels en hier en daar open water. De directe omgeving van het zuidelijk deel is vooral verhard (fietspaden, een parallelweg, parkeerplaatsen, kruisingen). Hier en daar liggen in het gebied smalle groenstroken.

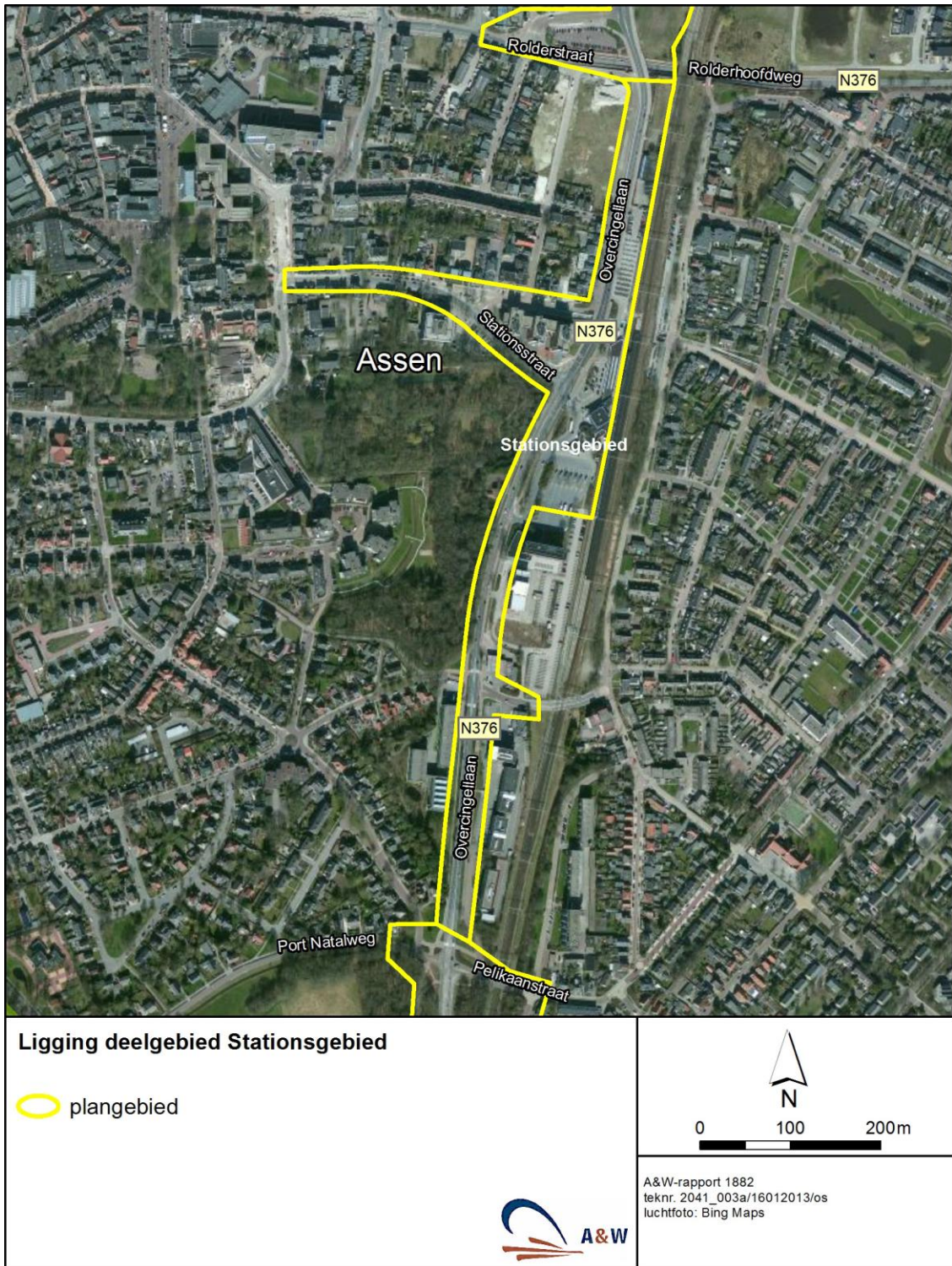
2. *Deelgebied Havenkwartier (figuur 2.1)*. Het betreft hier een industrieterrein dat ingeklemd ligt tussen de dr. A.F. Philipsweg, Industrierweg en de A.H.G. Fokkerstraat. Het gebied bestaat voor het grootste deel uit bebouwing en infrastructuur. Aan de noordoostzijde ligt een waterzuiveringsinstallatie van het Waterschap Hunze en Aa's.. Hieromheen ligt een strook met bomen en struiken. Midden in het gebied ligt het Havenkanaal die in de nabije toekomst in verbinding staat met het Kanaal. De oevers van dit brede water zijn beschoeid en bevatten geen vegetatie in de vorm van rietkragen en dergelijke.

3. *Deelgebied Stationsgebied/Overcingellaan (figuur 2.2)*. In de huidige situatie wordt het noordelijk deel van dit traject gekenmerkt door verhardingen bestaande uit een parallelweg en parkeerplaatsen. De groenelementen zijn beperkt van omvang. Aan de westzijde in het noordelijk deel ligt een braakliggend terrein. Het zuidelijk deel (vanaf station tot kruising Port Natalweg) wordt vooral gekenmerkt door de huidige twee rijstroken, fietspaden, voetpaden, parkeerplaatsen en smalle intensief onderhouden bermen met bomen. Ter hoogte van het busstation ligt ten westen van de Overcingellaan landgoed Overcingel. Hier zijn geen ingrepen gepland.

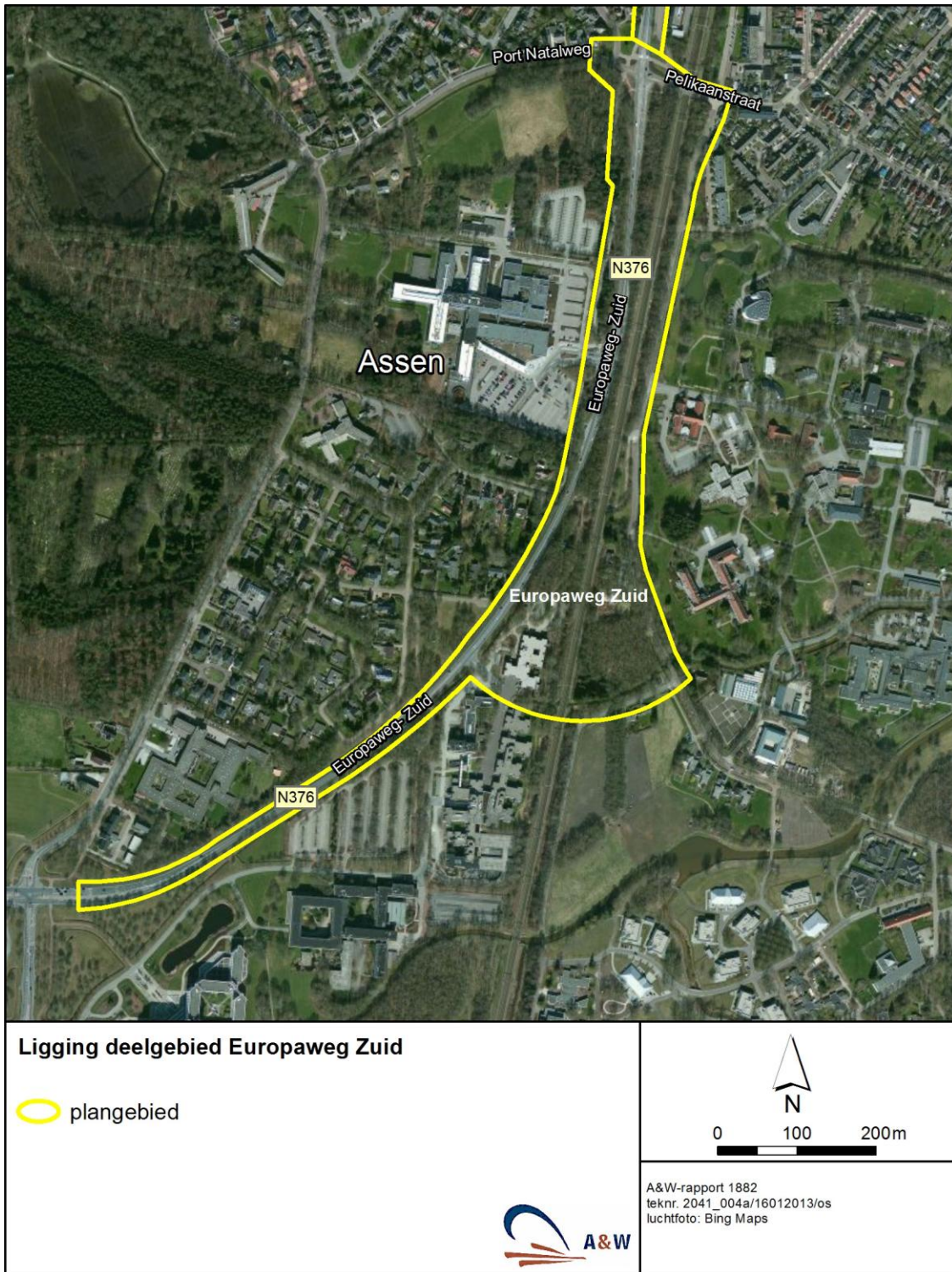
4. *Deelgebied Europaweg-Zuid (figuur 2.3)*. Het gaat hier om het gebied tussen de kruising met Port Natalweg en de kruising met de Beilerstraat. Tevens hoort bij dit deelgebied de Bosbeek/Nijlandslloop, dat ligt langs de Port Natalweg en het GGZ-terrein, de toekomstige Mandemaattunnel tussen Europaweg-Zuid en Dennenweg en het deel van de Dennenweg tussen deze nieuwe tunnel en Pelikaanstraat. In dit gedeelte van het plangebied bestaat de Europaweg uit twee rijstroken. In het gehele traject is sprake van aanzienlijke groenstroken aan weerszijden van de Europaweg-Zuid. Ook tussen Europaweg-Zuid en spoor ligt een groenstrook en een spoorloot. Ook de Dennenweg bevindt zich in een groene omgeving. Tussen Dennenweg en spoor ligt eveneens een groenstrook en een spoorloot.

Figuur 2.1. Begrenzing van het deelgebied Industrieweg en Havenkwartier.

Figuur 2.2. Begrenzing van het deelgebied Stationsgebied/Overcingellaan.

Figuur 2.3. Begrenzing van het deelgebied Europaweg-Zuid (inclusief Mandemaattunnel en Dennenweg).

2.2 Ontwikkelingen

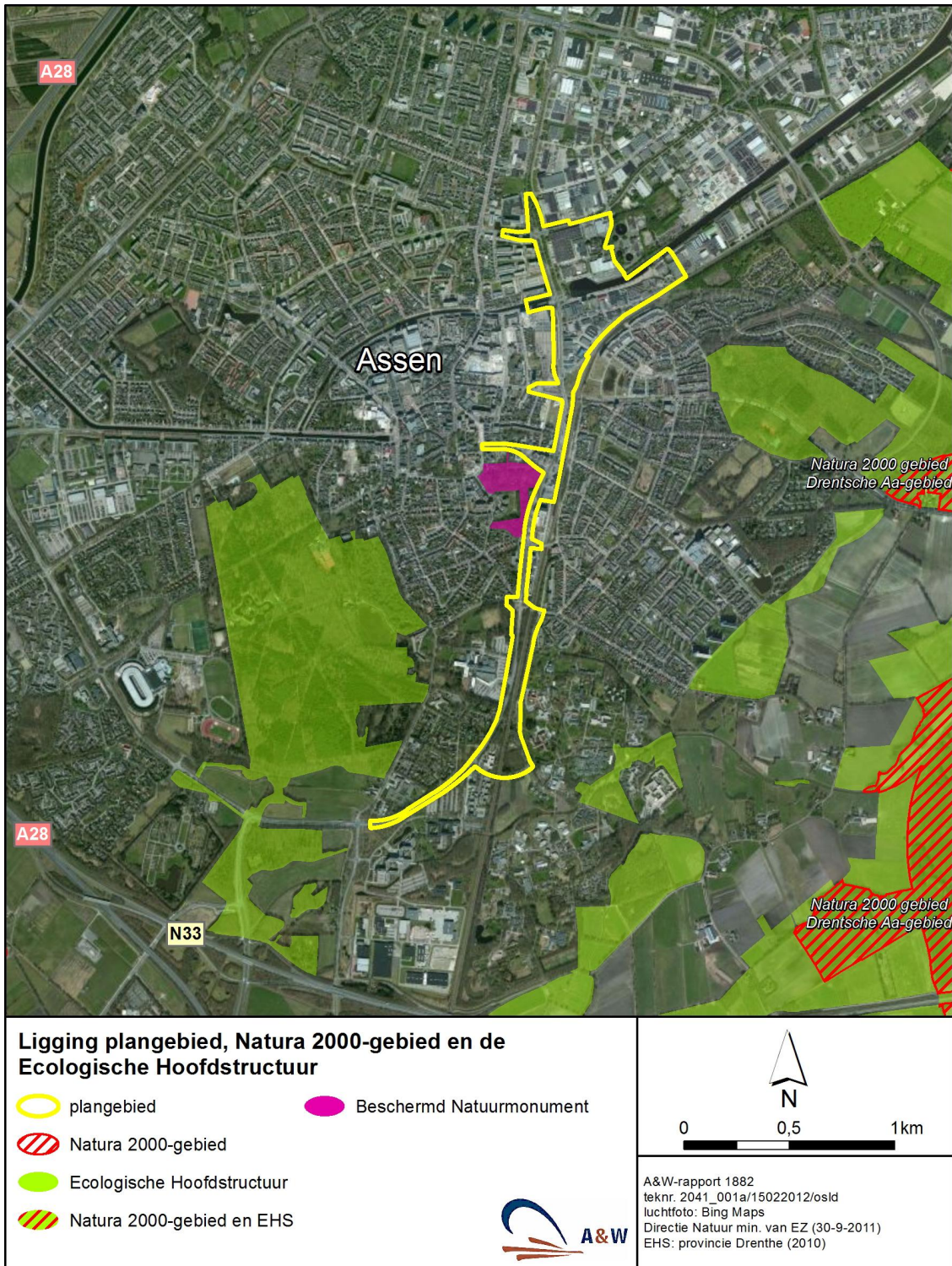
Per deelgebied zijn de volgende ontwikkelingen gepland:

1. Deelgebied Industrieweg. De belangrijkste wijzigingen die relevant zijn voor onderhavig ecologisch onderzoek betreffen de verbreding van de 2 x 1 rijstrook naar 2 x 2 rijstroken, de aanleg van fietspaden aan weerszijden en de vervanging van de dam in het Kanaal door twee beweegbare bruggen.

2. Deelgebied Havenkwartier. Details omtrent de herinrichting zijn hier nog niet bekend, maar mogelijk gaat het om een functiewijziging in het hele gebied (van industrie naar wonen). In onderhavig onderzoek wordt er daarom van uitgegaan dat ook alle groenelementen in het deelgebied worden heringericht.

3. Deelgebied Stationsgebied/Overcingellaan. De belangrijkste wijzigingen in dit traject betreffen het ondergronds gaan van de doorgaande weg in een korte tunnel onder het nieuwe stationsplein en het aanbrengen van op- en afritten (op bestaand maaiveld) naar station en centrum. Vanaf de kruising met de Port Natalweg gaan twee rijstroken richting station en 1 rijstrook vanaf het station. Langs de weg komen aan weerszijden voet- en fietspaden.

4. Deelgebied Europaweg-Zuid. In de toekomst zal verbreding plaatsvinden door o.a. de aanleg van een 2^e rijstrook richting centrum vanaf de kruising met de Beilerstraat tot aan de inrit van de Mandemaattunnel. Ter hoogte van Bosbeek/Nijlandsloopje zal mogelijk de huidige ondergrondse beduikering aangepast worden door een combinatie van fietstunnel en watertunnel die zuidelijker ligt dan de huidige beduikering. In de watervoerende tunnel komen aan weerszijden plateau's voor faunapassage onder de stadsboulevard, spoor en Dennenweg door. De thans in de beduikering aanwezige stuw wordt vervangen door een vistrap ten westen van de Europaweg. De nieuwe Mandemaattunnel gaat ter hoogte van de noordzijde van het kantorencomplex Mandemaat onder het spoor door en takt aan op de Dennenweg, die ook opnieuw wordt ingericht.

Figuur 3.1. Ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden.

3 Relevante natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens wordt van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de beoogde ingrepen en daardoor relevant zijn voor onderhavig ecologisch onderzoek.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natuurbeschermingswet

Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied. De meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebieden liggen op ongeveer 1,5-2 km afstand (zie voor ligging figuur 3.1). Het gaat om de Natura 2000-gebieden 'Drentsche Aa-gebied' en 'Witterveld'. Het Natura 2000-gebied Witterveld is aangewezen voor verschillende habitattypen, zoals vochtige en droge heiden, actieve en herstellende hoogvenen en hoogveenbossen. Het Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied' is aangewezen voor verschillende habitattypen (waaronder stuifzandheiden, zure vennen, beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels), vochtige heiden, droge heiden, blauwgraslanden, hoogvenen en verschillende bostypen) en habitatsoorten (Rivierprik, Bittervoorn, Grote- en Kleine modderkruiper en Kamsalamander) en broedvogels (Watersnip, Paapje en Grauwe Klauwier).

Omdat de Natuurbeschermingswet 1998 bepaalt, dat van alle projecten en handelingen moet worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden, is in hoofdstuk 4 de 'Voortoets' uitgevoerd (zie ook bijlage 1, paragraaf 1.1).

Beschermde Natuurmonumenten

Het plangebied grenst aan het Beschermde Natuurmonument 'Landgoed Overcingel' (figuur 3.1). Veel Beschermde Natuurmonumenten zijn in de loop der tijd opgenomen in aangrenzende Habitatrichtlijn- en/of Vogelrichtlijngebieden en maken nu onderdeel uit van Natura 2000-gebieden. Enkele gebieden, waaronder Landgoed Overcingel, zijn echter niet op te nemen in een Natura 2000-gebied en blijven los bestaan. In het aanwijzingsbesluit voor het Landgoed Overcingel is omschreven dat het landgoed is aangewezen als Beschermde Natuurmonument, omdat het van algemeen belang is uit het oogpunt van natuurschoon en zijn natuurwetenschappelijke betekenis. Een nadere specificatie van de natuurwetenschappelijke betekenis leert dat het gebied van belang is vanwege de aanwezige flora en fauna (vogels en vleermuizen). Gezien het feit dat het plangebied grenst aan het Beschermde Natuurmonument Landgoed Overcingel, worden in Hoofdstuk 4 de plannen ten aanzien van dat aspect beoordeeld volgens de Natuurbeschermingswet.

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. In het grootste deel van het plangebied ligt de PEHS op ruime afstand. In het meest zuidelijk deel van het plangebied (deelgebied Europaweg-Zuid), ter hoogte van de kruising Europaweg-Zuid met de Beilerstraat, ligt het plangebied op ongeveer 150 meter van de PEHS (zie figuur 3.1). Vanwege het feit dat de afstand tussen het plangebied en de EHS vrij klein is, worden de

plannen in hoofdstuk 4 beoordeeld in het kader van de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook via andere regelgeving zijn beschermd ten aanzien van natuurwaarden, bijvoorbeeld via het bestemmingsplan. Het aan het deelgebied Stationsgebied grenzende landgoed Overcingel is in het nieuwe bestemmingsplan Binnenstad (in ontwerp) bestemd als 'Landgoed'. Aangezien de beoogde ontwikkelingen buiten de begrenzing van het landgoed worden gerealiseerd, is deze regelgeving niet relevant voor onderhavige toetsing.

3.2 Beschermde soorten

Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit verharde wegen en bebouwing, met hier en daar natuurlijke elementen in de vorm van open water, greppels, percelen met bos en struikgewas. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten binnen en in de omgeving van het plangebied (kunnen) voorkomen en welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken en relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling. Verder wordt hieronder verslag gedaan van aanvullend veldonderzoek naar wettelijk beschermde planten- en diersoorten in het plangebied, dat in de zomer en najaar van 2013 is uitgevoerd.

3.2.1 Planten

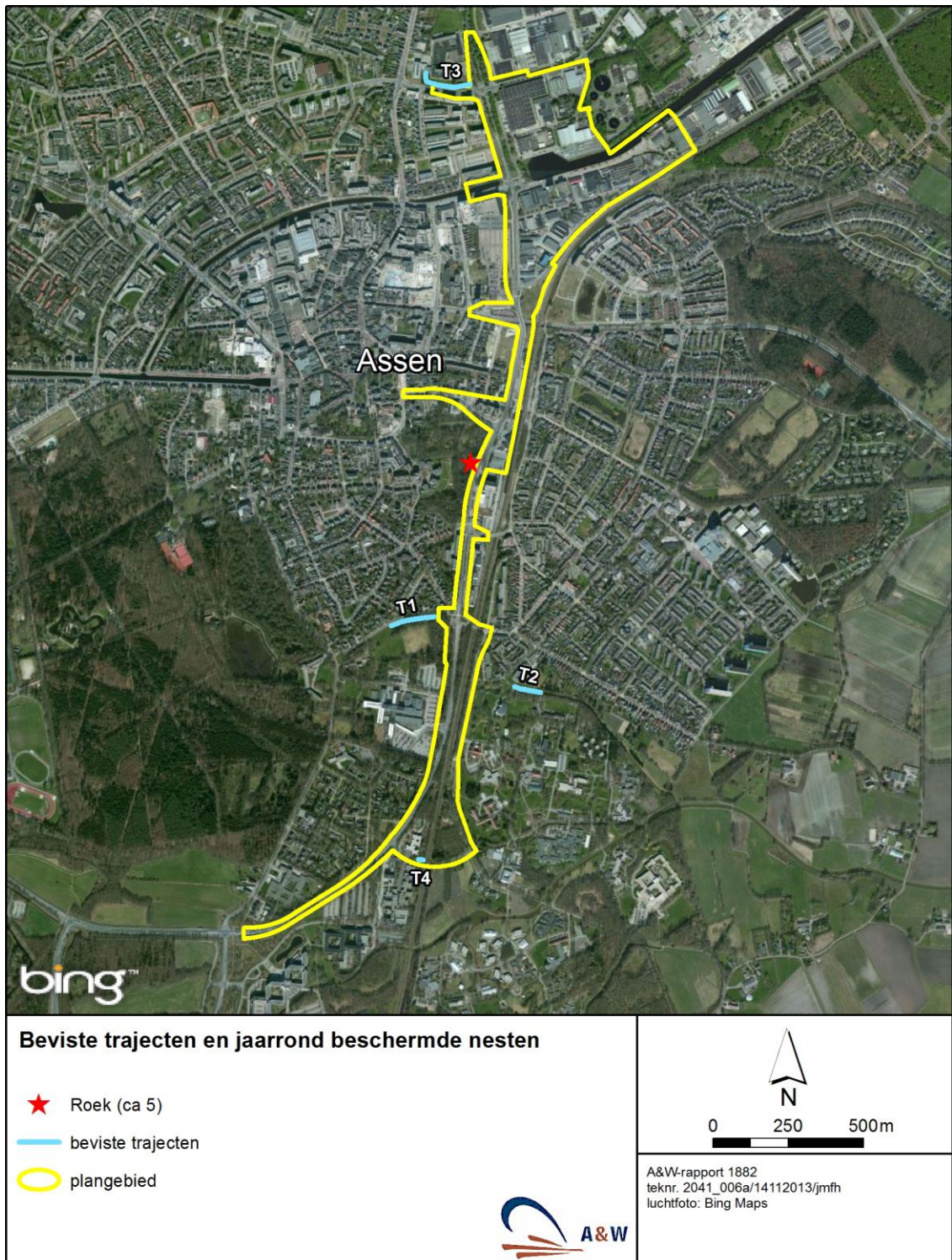
In de eerdere versie van onderhavige ecologische beoordeling (A&W-rapport 1882, d.d. 14 februari 2013) werd vastgesteld dat in en rond het plangebied mogelijk licht beschermde plantensoorten kunnen voorkomen. Het zou dan gaan om soorten als Zwanenbloem, Gewone dotterbloem, Gewone vogelmelk en Brede wespenorchis. Daarom zijn in april en juni 2013 de groenstroken en de oevers van de waterlopen visueel geïnspecteerd op aanwezigheid van wettelijk beschermde plantensoorten. Hierbij is vooral aandacht besteed aan deelgebied Europaweg Zuid. Tijdens het onderzoek zijn geen wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

De meeste wettelijke beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en waterorganismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, die vaak alleen te vinden zijn in natuurgebieden. Gezien het ontbreken van dergelijke ecologische randvoorwaarden in het plangebied en de geraadpleegde verspreidingsgegevens, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008).

3.2.3 Vissen

De noordelijk gelegen deelgebieden Industrieweg en Havenkwartier bevatten open water. In 2011 is in het Kanaal, dat deels in het plangebied ligt, een visseninventarisatie uitgevoerd (Hoksberg 2011). Hierbij is gebruik gemaakt van elektrovisserij. Tijdens deze inventarisatie werden alleen algemene soorten aangetroffen, zoals Schubkarper, Brasem, Blankvoorn, Baars, etc. Wettelijk beschermde vissoorten zijn niet aangetroffen en ze worden hier ook niet

Figuur 3.2. Ligging van de vistrajecten en de waargenomen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels in en rond het plangebied.

verwacht omdat geschikte biotopen ontbreken. Ook in het Havenkanaal ten oosten van de Industrierweg zijn er geen geschikte biotopen voor beschermde vissen, zodat hier geen aanvullend visonderzoek is uitgevoerd.

In het deelgebied Europaweg Zuid liggen de Bosbeek/Nijlandsloop en het Stadsbroekloopje. Deze staan in verbinding met waterlopen in het 'Drentsche Aa-gebied', dat zich mede als Natura 2000-gebied kwalificeert door het voorkomen van de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper. Het is om deze reden dat hier op 26 april 2013 een onderzoek naar wettelijk beschermde vissen is uitgevoerd. Daarnaast is ook het noordelijk deel van het plangebied, het open water nabij de A.H.G. Fokkerrotonde, onderzocht op vissen. De ligging van de vistrajecten is aangegeven in figuur 3.2. De resultaten per vistraject zijn opgenomen in tabel 3.1.

Tabel 3.1. Aantallen gevangen vis per bevist traject. Voor ligging van de trajecten in het plangebied zie figuur 3.2.

Soort	T1 Bosbeek	T2 Nijlandsloop	T3 A.H.G. Fokkerrotonde	T4 Stadsbroekloopje
Tiendornige stekelbaars	6	10		Geen vissen aangetroffen
Riviergrondel		2		
Snoek		1	1	
Vetje		1		
Berpje		3		
Schubkarper			3	
Paling			5	
Brasem			4	
Zeelt			1	
Baars			34	
Blankvoorn			20	
Ruisvoorn			12	
Pos			2	

In trajecten Bosbeek (T1), Nijlandsloop (T2) en A.H.G. Fokkerrotonde (T3) zijn voornamelijk enkele algemeen voorkomende vissoorten gevangen. Daarnaast werd de rode-lijstsoort Vetje en het voormalig middelzwaar beschermde Berpje gevangen. Het Stadsbroekloopje (T4) betrof een watergang die vrijwel geheel was dichtgeslibd met bladafval van de bomen die er langs staan. Hier werden geen vissen gevangen. Ook aan de oostzijde van het spoor is dit traject bekeken, maar omdat de omstandigheden vergelijkbaar waren met traject 4, is hier niet gevestigd. Hoewel de Bosbeek wel in verbinding staat met de Nijlandsloop, werd hier alleen Tiendornige stekelbaars aangetroffen en geen andere vissen. Reden hiervoor is mogelijk de stuw die gelegen is tussen de Bosbeek en Nijlandsloop, waardoor het lastig is voor vissen om de Bosbeek te bereiken.

Uit tabel 3.1 kan worden afgeleid dat er geen wettelijk beschermde vissoorten in het plangebied zijn waargenomen. Wettelijk beschermde vissen worden daarom niet meegenomen in de toetsing in hoofdstuk 4.

3.2.4 Amfibieën

Licht beschermde amfibieënsoorten

Het plangebied is geschikt voor enkele licht beschermde soorten, zoals Kleine watersalamander, Bruine kikker, Gewone pad en Bastaardkikker (Van Delft *et al.* 2011). Deze soorten kunnen zich voortplanten in de wateren binnen het plangebied, terwijl de groenstroken als landbiotoop kunnen dienen.

Alpenwatersalamander

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van de middelzwaar beschermde Alpenwatersalamander (Van Delft *et al.* 2011, Van Uchelen *et al.* 2010). Daarom is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de Alpenwatersalamander in de waterlopen in het plangebied. De inventarisatie is op 26 april 2013 uitgevoerd tijdens het hierboven genoemde visonderzoek. Tijdens de inventarisatie is de Alpenwatersalamander niet aangetroffen, zodat we ervan uitgaan dat de soort niet in het plangebied voorkomt. De Alpenwatersalamander is daarom niet relevant voor de toetsing in hoofdstuk 4

Kamsalamander en Poelkikker

De zwaar beschermde Kamsalamander is gemeld van het nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied'. Omdat in het plangebied geen geschikte biotopen voorhanden zijn, wordt deze soort hier niet verwacht. Verder komt de zwaar beschermde Poelkikker in de omgeving voor (Van Delft *et al.* 2011). Deze soort is waargenomen in het Asserbos, maar wordt niet verwacht in het plangebied omdat hier geen geschikte biotopen aanwezig zijn voor deze soort. Beide soorten zijn daarom niet relevant voor de toetsing in hoofdstuk 4.

3.2.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen (Van Uchelen *et al.* 2010, Van Delft *et al.* 2011) blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal wettelijk beschermde reptielen voorkomt. Het gaat hier dan om de middelzwaar beschermde Levendbarende hagedis en de zwaar beschermde Ringslang. De Levendbarende hagedis is een soort die voorkomt in verschillende biotopen, zoals heideterreinen, bosranden en houtsingels. De Ringslang geeft de voorkeur aan waterrijke natuurlijke biotopen.

De groenelementen in het zuidelijk gelegen deelgebied (Europaweg-Zuid) zijn redelijk ontwikkeld, waardoor er, behoudens langs de randen, weinig plaatsen zijn waar reptielen kunnen zonnen. Langs de randen is sprake van relatief veel verstoring door gebruikers van de huidige infrastructuur. Bovendien liggen de groenstructuren grotendeels ingebed in de bebouwde kom en zijn ze geïsoleerd van de natuurgebieden in de omgeving. Om deze redenen is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied de Ringslang, de Levendbarende hagedis en/of andere reptielsoorten voorkomen.

Geconcludeerd kan worden dat in het plangebied geen reptielen voorkomen. Deze groep is daarom niet relevant voor de toetsing hoofdstuk 4.

3.2.6 Vogels

Broedvogels (niet jaarrond beschermde nestplaatsen)

De groenstroken in het plangebied zijn, door de aanwezigheid van verstoringbronnen, alleen geschikt als broedgebied voor vogelsoorten die relatief ongevoelig zijn voor verstoring. Dit betreft soorten als Merel, Wilde eend, Zwarte kraai, Koolmees, Witte kwikstaart en Houtduif. Sporadisch kunnen in het gebied ook minder algemene soorten worden waargenomen, zoals Groene specht, welke mogelijk op het landgoed Overcingel voorkomt. Ook andere vogelsoorten zoals Koperwiek, Blauwe kiekendief, etc. worden af en toe waargenomen (informatie NDFF). Het betreft hier sporadische waarnemingen van overvliegende of foeragerende dieren, die niet in het plangebied broeden.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Van een beperkt aantal vogelsoorten is de nestplaats het gehele jaar beschermd, dus ook buiten de broedperiode. Dit geldt bijvoorbeeld voor Buizerd en andere roofvogels, uilen, Huismus en Gierzwaluw. Daarom is op 9 en 16 april en 17 mei 2013 onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in de bomen in het plangebied. Hierbij is de nadruk gelegd op de meest geschikte locaties, bijvoorbeeld de bosstrook ten noorden van het kantorencomplex Mandemaat. Dit gebied is het minst verstoorde deel van het plangebied. Het onderzoek bestond uit het visueel inspecteren van bomen op de aanwezigheid van nesten. De resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in figuur 3.2. Uit de figuur komt naar voren dat er geen jaarrond beschermde vogelsoorten in het plangebied broeden. Wel is aan de rand van het landgoed Overcingel een aantal nesten (circa vijf) van Roek waargenomen. In de vroege periode van nestbouw was er geen sprake van activiteit bij de nesten, maar bij het tweede veldbezoek werden bij de nesten enkele ruziënde Roeken waargenomen. Mogelijk ging het om ongepaarde of jonge dieren die geen plek konden bemachtigen in de kolonies op de Brink en in de Gouverneurstuin. Omdat later in het seizoen geen activiteit is waargenomen, is het niet duidelijk of er daadwerkelijk broedpogingen zijn gedaan langs het plangebied.

3.2.7 Vleermuizen

De vleermuissoorten die in de ruime omgeving van het plangebied zijn waargenomen zijn Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone grootovleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Tweekleurige vleermuis (www.zoogdieratlas.nl). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes.

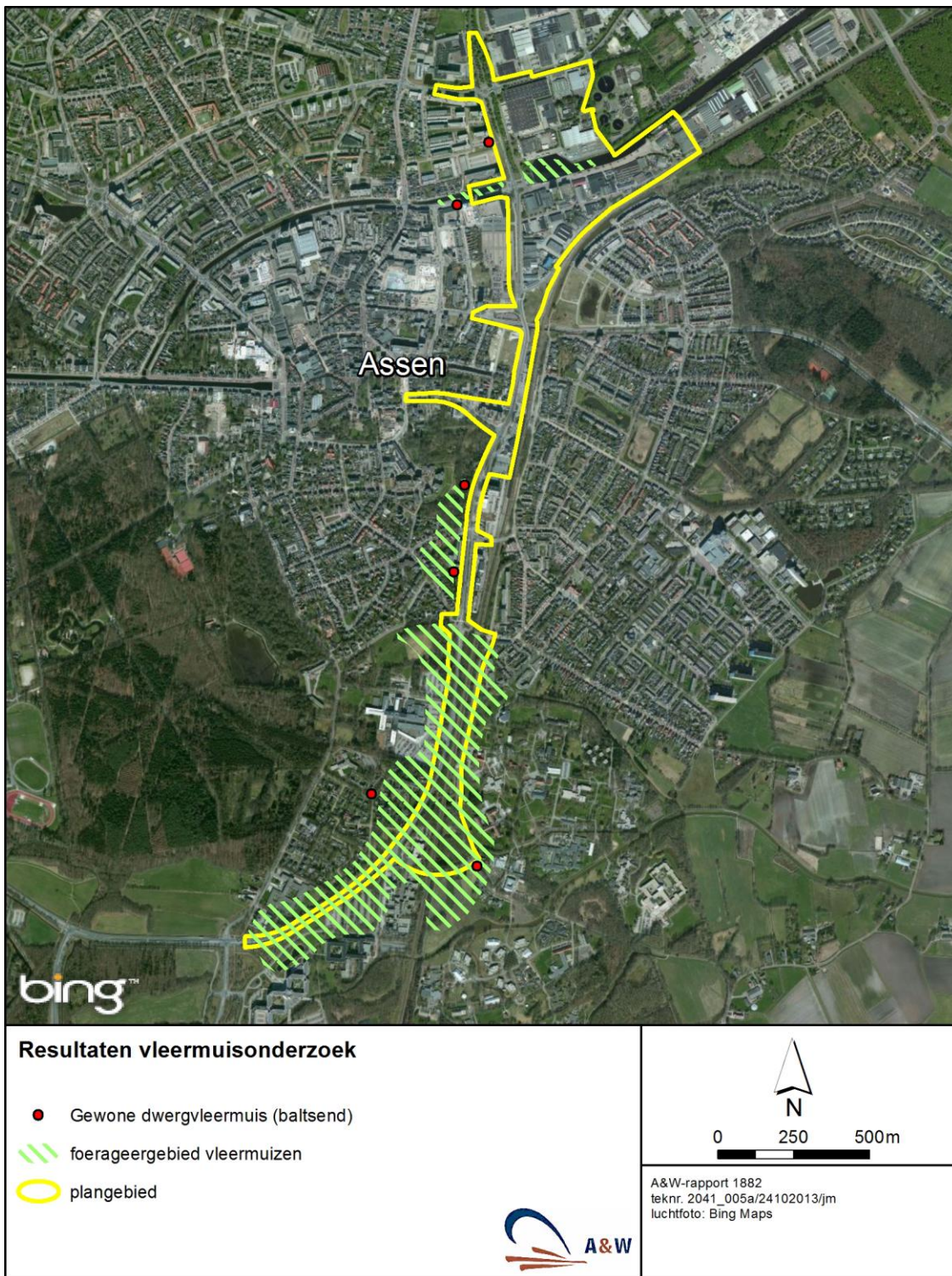
Om meer duidelijkheid te krijgen over de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen is in het zomerhalfjaar in het plangebied een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Tijdens een voorverkenning voorafgaand aan het vleermuisonderzoek, is het gebied onderzocht op het voorkomen van mogelijk geschikte kraam-, zomer- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze worden hier niet verwacht. Om deze reden is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van balts-/paarverblijfplaatsen van Ruige- en/of Gewone dwergvleermuis. Daarnaast is onderzocht of in het plangebied essentiële vliegroutes en/of essentieel foerageergebied van vleermuizen aanwezig is. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol. Op grond van de voorwaarden uit dit protocol waren vier veldbezoeken noodzakelijk. In tabel 3.2 is een overzicht weergegeven van de veldbezoeken.

In het kader van de toekomstige sloop van een viertal gebouwen in het deelgebied Stationsgebied/Overcingellaan heeft het Buro Bakker in opdracht van de gemeente Assen in de zomer van 2013 een quickscan verricht naar de eventuele aanwezigheid van beschermde flora en fauna in/op betreffende gebouwen (rapportnummer P13158; september 2013). Het gaat om het Stationsgebouw zelf, de gebouwen van de aangrenzende fietsenstalling en van het aangrenzende busstation en het bedrijfsgebouw van de firma Automat. Buro Bakker concludeert op basis van de quickscan dat in deze gebouwen geen verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Overigens zijn er door Buro Bakker ook geen verblijfplaatsen van andere matige tot zwaar beschermde soorten dieren en planten aangetroffen.

In het kader van de toekomstige herinrichting van het noordelijk deelgebied Havenkwartier worden mogelijk gebouwen gesloopt. Deze gebouwen kunnen mogelijk dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Het Havenkwartier is echter niet meegenomen in het vleermuizenonderzoek waarvan verslag wordt gedaan in onderhavig rapport. Reden hiervoor is dat voorsnog niet duidelijk is om welke gebouwen het gaat en wanneer deze worden gesloopt. Mocht op termijn hierover duidelijkheid komen, dan dienen deze gebouwen alsnog te worden geïnspecteerd op mogelijke aanwezigheid van vleermuizen.

Tabel 3.2. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Datum in 2013	Periode	Doel	Weersomstandigheden
7 juni	Avondbezoek (½ uur voor zonsondergang tot 3 uur daarna)	Vliegroutes Foerageergebied	Temp. 13 °C , droog, bewolking 1/8, windkracht 4
12 juli	Avondbezoek (½ uur voor zonsondergang tot 3 uur daarna)	Vliegroutes Foerageergebied	Temp. ± 13 °C, droog, bewolking 8/8, windkracht 2-3
25 augustus	Avondbezoek (½ uur voor zonsondergang tot 3 uur daarna)	Baltsplaatsen Vliegroutes Foerageergebied	Temp. 13 °C, droog, bewolking 0/8, windkracht 1-2
23 september	Avondbezoek (½ uur voor zonsondergang tot 3 uur daarna)	Baltsplaatsen Vliegroutes Foerageergebied	Temp. ± 15 °C, droog, bewolking 7/8, windkracht 2-3

Figuur 3.3. Waargenomen vleermuizen en vogelnesten in het plangebied.

Verblijfplaatsen

Bij het onderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen zijn tijdens de najaarsrondes op zes plaatsen baltsende Gewone dwergvleermuizen waargenomen (figuur 3.3). Gewone dwergvleermuizen hebben hun balts-/paarverblijfplaatsen gewoonlijk in gebouwen en in enkele gevallen in bomen (Dietz *et al.* 2011). De waargenomen vleermuizen vlogen allemaal in de directe omgeving van gebouwen buiten het plangebied. Om deze redenen wordt geconcludeerd dat de

waargenomen baltsende Gewone dwergvleermuizen hun balts-/paarverblijfplaatsen buiten het plangebied hebben. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

Foerageergebied

Uit de voorverkenning was duidelijk geworden dat delen van het plangebied geschikt foerageergebied vormen voor een aantal van de bovengenoemde vleermuissoorten. Het is daarom aannemelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van vleermuizen. Om te onderzoeken in welke mate het plangebied wordt gebruikt door foeragerende vleermuizen, is gedurende vier avonden en nachten het plangebied onderzocht op vleermuizen (tabel 3.2). De resultaten van het onderzoek zijn gevisualiseerd in figuur 3.3. In de gearceerde delen in de figuur werden voornamelijk foeragerende Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers waargenomen. Daarnaast werd een enkele Ruige dwergvleermuis waargenomen. Het gaat om relatief geringe aantallen vleermuizen die gebruik maken van een groter foerageergebied waarvan het plangebied onderdeel uitmaakt. Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt geconcludeerd, dat het plangebied en de directe omgeving daarvan niet van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen, om zich te oriënteren, meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oevers van) watergangen en straatpatronen. In met name het zuidelijk deelgebied (Europaweg-Zuid) liggen lijnvormige elementen in de vorm van bomenrijen. Daarom is in het plangebied onderzoek gedaan of de lijnvormige elementen dienst doen als vaste vliegroute voor vleermuizen. Er zijn vier avondbezoeken afgelegd (zie tabel 3.2). Langs de lijnvormige elementen in en langs het plangebied werden kleine aantallen passerende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger) waargenomen. Gezien de beperkte aantallen wordt geconcludeerd dat deze elementen niet van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten

Het plangebied is geschikt als verblijfplaats voor licht beschermde zoogdieren, zoals Bunzing, Wezel, Egel, Mol en verschillende (spits) muizensoorten. Daarnaast kunnen delen van het plangebied gebruikt worden als leefgebied van de middelzwaar beschermde Eekhoorn en Steenmarter, vooral het bosrijke zuidelijke deelgebied Europaweg-Zuid (www.zoogdieren.nl; verspreiding van zoogdieren in Drenthe, werkatlas 2010).

Na 1988 is de zwaar beschermde Waterspitsmuis niet meer waargenomen in de omgeving van het plangebied (www.zoogdieren.nl; verspreiding van zoogdieren in Drenthe, werkatlas 2010). Ook vanwege de stedelijke omgeving wordt de soort niet in het plangebied verwacht. Wel is tijdens de uitvoering van het visonderzoek nog wel onderzocht of de waterlopen, waar maatregelen worden genomen, eventueel geschikt zijn voor Waterspitsmuizen. Geschikte biotopen bestaan uit schoon, niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeiende oevers. Dergelijke biotopen werden tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen, wat bevestigt dat het plangebied niet geschikt is voor de Waterspitsmuis. De soort komt dan ook niet voor in het plangebied en is daarom niet relevant bij de toetsing in hoofdstuk 4.

3.3 Overzicht relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 3-3 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde herinrichting en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze natuurwaarden (gebieden en soorten) wordt in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en wordt beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve invloed van de beoogde ingreep. Op deze natuurwaarden wordt in deze rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 3.3. Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, (f) = mogelijk foeragerend, v = vliegroute. Categorieën van de Rode Lijst: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB), +/- = afhankelijk van de soort. Beschermingsregime: Nb-wet = Natuurbeschermingswet 1998, Ffw = Flora- en faunawet, waarbij 1 = licht beschermd, 2 = middelzwaar beschermd en 3= zwaar beschermd. SVIR = Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Natuurwaarde	Afstand tot plangebied			Beschermingsregime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermde gebieden					
Natura 2000-gebieden	1,5-2 km			Nb-wet	Ja
Beschermde Natuurmonument	0 m			Nb-wet	Ja
(P)EHS	150 m			SVIR	Ja
Overige gebiedsbescherming	-			-	Nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Rode Lijst-status		
Beschermde soorten					
Licht beschermde planten	+	-	+/-	Ffw 1	Nee
Ongewervelde diersoorten	(+)	-	nvt	Ffw 1-3	Nee
Kleine modderkruiper	+	-	-	Ffw 2	Nee
Licht beschermde amfibieënsoorten	+	+	-	Ffw 1	Ja
Alpenwatersalamander	+	-	-	Ffw 2	Nee
Poelkikker	+	-	-	Ffw 3	Nee
Kamsalamander	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Reptielen	-	-	+/-	Ffw 2-3	Nee
Inheemse broedvogels	+	+	+/-	Ffw	Ja
Vleermuizen	+	v, f	+/-	Ffw 3	Ja
Licht beschermde zoogdiersoorten	+	+	+/-	Ffw 1	Ja
Eekhoorn	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Steenmarter	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Waterspitsmuis	+	-	-	Ffw 3	Nee

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de inrichtingsplannen. Wettelijk beschermde natuurwaarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 Natuurbeschermingswet

Voortoets Natura 2000-gebieden

De eerste stap om te bepalen hoe een plan zich verhoudt tot de Natuurbeschermingswet is de Voortoets (zie bijlage 1, § 1.1). Hierin wordt bepaald of er een kans is op een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden als gevolg van de herinrichtingsplannen. Hieronder wordt per categorie nagegaan of er een kans is op het optreden van (significant) negatieve effecten.

Licht en geluid

Het plangebied ligt op ongeveer 1,5 - 2 km afstand van de Natura 2000-gebieden Witterveld en Drentsche Aa. Gezien deze afstand en het feit dat er geen ecologische relatie is tussen de Natura 2000-gebieden en het plangebied, is er geen kans op het optreden van (significant) negatieve effecten als gevolg van licht- en geluiduitstraling.

Waterhuishouding en hydrologie

Het plangebied ligt op ongeveer 1,5 km afstand van het Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied'. De Bosbeek/Nijlandsloop en het Stadsbroekloopje die in het plangebied liggen, staan in verbinding met het Natura 2000-gebied. De ingrepen in en rond de Bosbeek/Nijlandsloopje bestaan uit het aanpassen van de huidige ondergrondse beduikering. Tevens wordt een aanwezige stuw onder de weg verwijderd en wordt een vistrap aangelegd. Ook worden er faunapassages geplaatst. Het aanpassen van bestaande beduikering in het plangebied zal niet leiden tot veranderingen in de bestaande waterhuishouding en hydrologie in het Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied'. Een kans op significant negatieve effecten is daarom niet aan de orde. Wel is er mogelijk sprake van positieve effecten, omdat de mogelijkheden voor uitwisseling van fauna tussen het Natura 2000-gebied en het Asserbos worden vergroot.

Stikstofdepositie

Uit onderzoek naar de bijdrage van wegen aan stikstofdepositie blijkt dat het effect afneemt naarmate de afstand tot de weg groter wordt. Aangenomen wordt dat buiten een afstand van 1 km de achtergrondconcentratie overheerst (Provincie Overijssel 2009); bij berekeningen aan het verloop van emissies langs de A8 in het Oostzanerveld bleek de bijdrage in het open landschap op een afstand van 200 meter reeds verwaarloosbaar ten opzichte van de achtergrondwaarden (Boddeke *et al.* 2006 in Hille Ris Lambers *et al.* 2009). Hieruit blijkt dat de effectafstand van stikstofemissie langs wegen mogelijk varieert van 200 tot 1.000 m.

Het plangebied ligt op ruim 1,5 km afstand van de Natura 2000-gebieden Witterveld en Drentsche-Aa gebied. Een meetbaar stikstofeffect op de Natura 2000-gebieden vanuit de Stadsboulevard treedt, vanwege de grote afstand, dus niet op.

Conclusie Voortoets

De conclusie van de voortoets is dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden.

Beschermde Natuurmonumenten

De bescherming van Beschermde Natuurmonumenten is enigszins vergelijkbaar met die van Natura 2000-gebieden, behalve dat voor Beschermde Natuurmonumenten geen vastomlijnde kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen zijn opgesteld. De bescherming bestaat eruit dat een vergunning moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (Provincie Drenthe), indien handelingen de wezenlijke kenmerken van het Beschermd Natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis, of ontsierend zijn.

Omdat de beoogde ontwikkelingen worden uitgevoerd buiten de begrenzing van het Landgoed Overcingel, is er geen sprake van een fysieke aantasting van het Beschermde Natuurmonument. Omdat ter hoogte van het landgoed alleen een herinrichting van de bestaande infrastructuur wordt gerealiseerd en de groene omheining van het landgoed behouden blijft, is ook van ontsiering geen sprake. Een toename van de geluidsoverlast is niet aan de orde. De verwachting is dat de geluidproductie tijdens de werkzaamheden en na de herinrichting vergelijkbaar zal zijn met de geluidsproductie van de huidige infrastructuur, of zelfs zal afnemen als gevolg van het gebruik van geluidsarm asfalt.

Het enige aspect dat mogelijk invloed heeft op het landgoed is de aanleg van de tunnel onder het stationsplein. Door de aanleg hiervan is er mogelijk sprake van beïnvloeding van de waterhuishouding en/of de grondwaterstand op het landgoed. Een onderzoek naar de hydrologische effecten van de plannen wordt op dit ogenblik nog uitgevoerd. Op dit moment is dus nog niet duidelijk is of de uitvoering van de plannen gevolgen heeft voor de waterhuishouding en/of de grondwaterstand op het landgoed. Om deze reden wordt de initiatiefnemer geadviseerd om in overleg te treden met het bevoegd gezag (Provincie Drenthe) wanneer duidelijk is wat de hydrologische gevolgen zijn van de uitvoering van de plannen. Op dat moment kan worden bepaald of de plannen vergunningplichtig en/of aanvaardbaar zijn volgens de Natuurbeschermingswet.

4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de PEHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van de PEHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de PEHS. Deze wezenlijke waarden hebben betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust en duisternis vallen hier ook onder.

Aangezien het plangebied geen deel uitmaakt van de PEHS, is er geen sprake van een verlies van oppervlakte. In het grootste deel van het plangebied ligt de PEHS op ruime afstand. Effecten als gevolg van werkzaamheden en het nieuwe gebruik van het plangebied, zijn hier daarom niet te verwachten. In het meest zuidelijk deel van het plangebied (deelgebied Europaweg-Zuid), ter hoogte van de kruising Europaweg-Zuid met de Beilerstraat, ligt het plangebied op ongeveer 150 meter van de PEHS (zie figuur 3.1). Dit deel van de PEHS wordt omgeven door infrastructuur dat intensief wordt gebruikt door gemotoriseerde voertuigen. De

mate van verstoring van dit deel van de PEHS is al tamelijk hoog en het is niet de verwachting dat door de werkzaamheden de verstoring substantieel zal toenemen.

Conclusie PEHS

De conclusie is dat er geen knelpunt is tussen de herinrichtingsmaatregelen en het beschermingsregime van de PEHS.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Licht beschermde soorten (amfibieën en zoogdieren)

In het plangebied komt een aantal licht beschermde amfibieën-, en zoogdiersoorten voor. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De inrichtingswerkzaamheden veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde soorten uit de genoemde soortgroepen.

4.2.2 Vogels

Algemeen

Aangezien het plangebied mogelijkheden tot broeden van verschillende vogelsoorten biedt, moet bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met broedende vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Om een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen, is het uitvoeren van werkzaamheden buiten het broedseizoen de meest zekere optie. Hierbij gaat het om het verwijderen van groenelementen of het uitvoeren van geluidsproducerende werkzaamheden in de directe nabijheid van nesten. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Ook kunnen buiten het broedseizoen eventueel geschikte broedplaatsen worden verwijderd. Tenslotte kunnen broedgevallen worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en kunnen deze door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat verstoring en aantasting van broedende vogels en hun nesten dient te worden voorkomen, zodat daardoor een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels kan worden vermeden.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Uit het aanvullend veldonderzoek is niet duidelijk geworden of de roekennesten op het landgoed Overcingel daadwerkelijk zijn bebroed in 2013. Daarom is ook onduidelijk of deze nestplaatsen jaarronde bescherming genieten volgens de Flora- en faunawet. Als ervan wordt uitgegaan dat dit het geval is, kan worden gesteld dat de nesten zich bevinden langs een drukke weg. Hieruit volgt dat de daar broedende Roeken niet erg gevoelig zijn voor verstoring.

Indien bij de werkzaamheden aan de weg ter hoogte van de roekennesten wordt gewerkt met inachtneming van hetgeen onder het bovenstaande kopje algemeen is beschreven, is het onwaarschijnlijk dat de functionaliteit van de roekennesten in gevaar komt. Er is ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels dan ook geen conflict met de Flora- en faunawet.

4.2.3 Vleermuizen

Hieronder wordt nagegaan of er negatieve effecten zijn te verwachten op vleermuizen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten van het veldonderzoek naar vleermuizen (zie paragraaf 3.2.7). Bij de effectbepaling hieronder wordt een verdeling gemaakt in drie onderdelen van het leefgebied, namelijk verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.

Verblijfplaatsen

Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Het eventueel verwijderen van bomen in de deelgebieden Industrieweg, Stationsgebied en Europaweg-Zuid zal daarom niet leiden tot negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen. Er is daarom ten aanzien van dat aspect geen knelpunt met de Flora- en faunawet. Het slopen van gebouwen in het Stationsgebied zal ook niet leiden tot negatieve effecten.

In het kader van de herinrichting worden er mogelijk in het noordelijk deelgebied Havenkwartier gebouwen gesloopt. Deze gebouwen kunnen mogelijk dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Het Havenkwartier is echter niet meegenomen in het vleermuizenonderzoek, omdat vooralsnog niet duidelijk is om welke gebouwen het gaat en wanneer deze worden gesloopt. Mocht op termijn hierover duidelijkheid komen, dan dienen deze gebouwen alsnog te worden geïnspecteerd op mogelijke aanwezigheid van vleermuizen.

Foerageergebied en vliegroutes

Uit het veldonderzoek is naar voren gekomen dat in het plangebied foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen (Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger) aanwezig zijn. Het foerageergebied en de vliegroutes zijn echter niet essentieel voor de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving van het plangebied. Door de herinrichting worden mogelijk (tijdelijk) een deel van het foerageergebied en/of vliegroutes van vleermuizen verstoord. Omdat ondanks deze verstoring de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving blijft gewaarborgd, is er wat betreft die aspecten geen knelpunt met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.2.4 Overige zoogdieren

Door de herinrichting kan mogelijk een beperkt deel van het leefgebied van de Eekhoorn en de Steenmarter (tijdelijk) worden verstoord. Omdat genoemde soorten geen verblijfplaatsen in het plangebied hebben en er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig is, zal dit niet leiden tot een verlies van de functionaliteit van verblijfplaatsen van deze soorten in de omgeving. Ook worden er geen individuele dieren aangetast. Daarmee is er geen knelpunt met de Flora- en faunawet ten aanzien van voornoemde soorten.

4.3 Samenvattende effecten- en beoordelingstabel

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 4.1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied en/of in het plangebied voorkomen.

Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de herinrichtingswerkzaamheden en welke vervolgstappen er dan nodig kunnen zijn.

Tabel 4.1. Overzicht van de effectbepaling. Daarnaast is er een overzicht van de beoordeling in het kader van de betreffende wet- en regelgeving. Tevens geeft de tabel aan welke vervolgstappen nodig kunnen zijn.

Natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	(Mogelijke) vervolgstappen
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Geen	Nee	Geen
Beschermde Natuurmonument (P)EHS	Mogelijk	Mogelijk	Hydrologisch onderzoek
	Geen	Nee	Geen
Beschermde soorten			
Licht beschermde amfibieënsoorten	Waarschijnlijk	Nee	Geen
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Uitvoering volgens voorwaarden in § 4.2.4
Vleermuizen	Mogelijk	Nee	Geen
Licht beschermde zoogdiersoorten	Mogelijk	Nee	Geen
Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten:			
Eekhoorn	Mogelijk	Nee	Geen
Steenmarter	Mogelijk	Nee	Geen

5 Conclusies

In dit hoofdstuk zijn de conclusies ten aanzien van beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en is aangegeven hoe de herinrichting zich verhoudt tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1 Gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet

De herinrichting leidt niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Wel is er mogelijk sprake van beïnvloeding van de waterhuishouding en/of de grondwaterstand op in het Beschermde Natuurmonument Landgoed Overcingel. De initiatiefnemer wordt geadviseerd in overleg te treden met het bevoegd gezag (Provincie Drenthe) wanneer een hydrologische studie is uitgevoerd (zie § 4.1.1). Op dat moment kan worden bepaald of de uitvoering vergunningplichtig en/of aanvaardbaar is volgens de Natuurbeschermingswet.

Ecologische Hoofdstructuur

De herinrichtingswerkzaamheden leiden niet tot een aantasting van de wezenlijke waarden van de nabijgelegen Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime van de PEHS.

5.2 Soortbescherming

De beoogde herinrichting van de deelgebieden Industrieweg, Stationsgebied/Overcingellaan en Europaweg-Zuid veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet, mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord (§ 4.2.2).

Mocht op termijn duidelijkheid komen over te slopen gebouwen in het Havenkwartier, dan dient nog nader onderzoek te worden gedaan naar vleermuizen.

5.3 Conclusies ten aanzien van de vaststelling van het bestemmingsplan

Op basis van onderhavig onderzoek kan worden vastgesteld dat de uitvoering van de plannen niet leidt tot onoverkomelijke knelpunten met de ecologische wet- en regelgeving. Om deze reden kunnen de bestemmingen en planregels in het nieuwe bestemmingsplan zonder voorwaarden worden vastgesteld.

6 Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron*, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Buro Bakker (2013). Toetsing Flora- en faunawet voor herinrichting van het stationsgebied in Assen. Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen, in opdracht van Gemeente Assen.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON 42, jaargang 13 nummer 4; 105-119. RAVON, Nijmegen.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vertaling en bewerking P. Lina. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion uitgevers BV, Utrecht.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Hille Ris Lambers, I., F. Brekelmans, R. Lensink & G.F.J. Smit 2008. Bestaand gebruik van rijksinfrastructuur en Natura 2000-gebieden. Verkenning van effecten van rijkswegen, spoorwegen en rijkskanalen als gevolg van bestaand gebruik, beheer en onderhoud en autonome ontwikkeling. Rap-por-t 07-124 Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Hoksberg, M.G. 2011. 'Ecologisch onderzoek Het Kanaal, Assen'; inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Eindrapport 10-482. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. - Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Provincie Overijssel 2009. Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben 2009-2015. Versie 12 augustus 2009. Zwolle.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Uchelen, E. van (red.) 2010. Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (§ 1) en soortbescherming (§ 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvliinder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijngebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerp-aanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen alternatieven (A) voor het plan zijn,

er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoed en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechtings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dieren en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes

beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrictlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor versturende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd, soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt is in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (§ 2.1).

A28

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

Assen

www.altwym.nl

Natura 2000 gebied
Drentsche Aa-gebied